



СТ А Н О В И Щ Е

От: професор, доктор Иван Петров Палигоров
Научна специалност Икономика и управление
Професионално направление 3.7. Администрация и управление
Лесотехнически университет

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Явор Георгиев Стоянов*
Тема на дисертационния труд: *Интегрирана оценка на пасивни сгради*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 99/20.01.2020 г. на зам.-ректор по НИД, УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра Икономика на природните ресурси, на Бизнес факултета на УНСС по научна специалност Икономика и управление (Екоикономика), професионално направление 3.8. Икономика, съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 632/28.03.2016 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 10.03.2016 г. до 10.03.2020 г. От 14.01.2020 г. докторантът е отчислен с право на защита със Заповед на Ректора на УНСС № 101/20.01.2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е структуриран в увод, изложение от четири глави и заключение, в общ обем от 191 страници. В списък на 8 страници са представени използваните 117 литературни източници, от които 25 на кирилица и 92 на латиница, а на 38 страници са представени приложения. В текста на изложението има 37 таблици и 25 фигури.

Темата на работата е посветена на изключително актуален проблем - изграждане на сгради, подчинени на изискванията на концепцията за устойчиво развитие. Това означава икономическото развитие на строителството, да е основано на баланс от екологични, икономически и социални изисквания и показатели. В този смисъл безспорна е и актуалността на проучването на разходите и ползите от пасивните сгради в икономически, екологичен и социален контекст.

Може да се оцени, че целта на разработката е формулирана правилно, макар да е набор от част от конкретните изследователски задачи, разработени прецизно и последователно. Формулираната изследователска теза е декомпозирана в 4 хипотези.

Представени са резултати от множество научни изследвания и добри практики, по-голямата част от които от Европа и Близкия Изток, в които се поставят въпросите, свързани с ресурсите и материалите, с които се изграждат екологосъобразни сгради и сложността на процеса на изграждане и експлоатация на пасивната къща.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

На базата на прегледа на европейската и националната политика за постигане на енергийна ефективност са направени обобщени изводи, относно необходимата промяна в посока на включването на концепцията за Пасивна къща и как това би въздействало върху разпространението на този тип сгради и повишаване на ефективността в строителния сектор в ЕС. Отчетени са изискванията на Директивата за енергийна ефективност, Директива 2018/844 относно енергийните характеристики на сградите, Дългосрочните стратегии за саниране, финансовите механизми, стимулите и активизирането на финансовите институции, относно намаляване на разходите за енергия, удължаване на жизнения цикъл на сградите, осигуряване на жизнена среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие.

Представени са методическите основи за изследване на пасивна сграда. Разработени са методически подходи и методи за мултикритериален анализ за оценка на проекти за енергийно ефективни сгради. Представени са резултати от интегрирана оценка на пасивна сграда. Направен е икономически анализ за избор на енергийно ефективен тип сграда, чрез метода нетна настояща стойност. Оценката включва и интегрирана система за избор на устойчива сграда.

На база на резултатите от проучването са формулирани насоки и препоръки за подобряване на средата за реализиране на проекти според стандарта пасивна къща.

Може да се оцени, че поставените задачи на изследването са изпълнени, постигната е и целта на изследването. Потвърдени са изследователските хипотези, с което е потвърдена и тезата на изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Представеният дисертационен труд позволява да се оценят и приемат за безспорни посочените научни и научно-приложни приноси, като:

- доразвиването и обогатяването на теоретичните основи за проектиране, изграждане и експлоатация на пасивна сграда в контекста на устойчивото развитие, като са отчетени технологичните особености на Стандарта Пасивна къща;

- разработена е и е приложена методика за интегрирана оценка на пасивна къща, а подходът е приложим и за оценка на екологични проекти в други сфери;

- представени са оригинални научни резултати от сравнителен инвестиционен анализ за избор на икономически най-целесъобразен тип сграда и от анализ и оценка на проблемите, възможностите и мотивите за изграждане и експлоатация на пасивни сгради. На тази основа е направена интегрирана оценка на пасивна сграда, като е приложен методът на аналитичната йерархия (АНР) и е осъществен анализ Ползи-Възможности-Разходи-Риск (ВОСР);

- разработени са насоки и препоръки за подобряване на средата на проектиране, изграждане и експлоатация на пасивни сгради.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В документите са представени 5 самостоятелни публикации, съдържащи резултати от дисертационното изследване. Две от тях са публикувани на английски език, 2 са в реферираното научно списание „Управление и устойчиво развитие“ и 1 е под печат в списание „Икономически и социални алтернативи“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и коректно представя дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Поради своята актуалност резултатите от дисертационния труд вероятно ще предизвикат интерес, въпроси и дискусии. Позволявам си да препоръчам да се оформи и да се издаде като монография, като се добави повече текст за обяснение на резултатите, както и за да се прецизират ня-

кои от използваните термини и понятия (освен в речника), използвани вероятно от други автори или наложили се в професионалните среди, които за автора вероятно са ясни, но биха затруднили по-неподготвения читател. Позволявам си да поставя и следните въпроси:

1. Има ли общи изисквания в Стандарта Пасивна къща, с наложителото се създаване на т.нар. Зелена къща?
2. Има ли изцяло енергийно неутрални къщи и какво трябва да се направи, за да стартира този процес в строителния бранш у нас?
3. Повишаването на информираността е една от главните цели на модела за постигане на устойчивост. Моля да поясните начините и формите с помощта на които ще се осъществи?

Направените бележки и въпроси не намаляват стойността на разработката, а имат за цел да предоставят възможност за убедителна защита на получените резултати и научните приноси.

8. Заключение

В обобщение, темата на дисертационния труд е актуална, а съдържанието на разработката е оригинално от научна и практическа гледна точка. Налице е ясно формулиран икономически и управленски проблем, адаптиран е научно-методичен апарат за изследване, проведено е експериментално изследване, по резултатите от което са направени изводи и препоръки за насоки за действие, които представляват безспорни научни, методични и научно-приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторанта в областта на устойчивото развитие и управлението на строителството и по-конкретно в областта на управлението на проектирането, изграждането и експлоатацията на пасивна сграда, като са отчетени технологичните особености на Стандарта Пасивна къща. Считам, че разработката е в сферата на научна специалност “Икономика и управление“ (Екоикономика). Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, на изискванията на Правилника за учебната дейност на УНСС и предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят вземането на решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност “Икономика и управление“ (Екоикономика) на Явор Георгиев Стоянов, докторант към катедра “Икономика на природните реасурси” при Бизнес факултет на УНСС.

София, 28.02.2020 г.

Член на научно жури:

проф. д-р Иван Палигоров